

SURVEY ON STAGE

Een onderzoek naar de verborgen pijn van zzp'ers in de podiumkunsten

platform	
voor	
freelance	
musici	

Met medewerking van

GROENLINKS

Aanleiding

De aanleiding voor Survey on Stage is de dringende behoefte aan feitelijke informatie over de gevolgen van de corona-restricties op de financiële situatie en de arbeidsperspectieven van zzp'ers die werkzaam zijn in de podiumkunsten. Hoewel deze beroepsgroep zeer divers is heeft men over de volle breedte dezelfde zorgen: financiële problemen, ontoereikende generieke steunmaatregelen en gebrek aan perspectief. Om een beter, op feiten gebaseerd beeld te krijgen van de stand van zaken is vanuit de beroepsgroep zelf het initiatief genomen tot deze enquête. Alleen met duidelijke cijfers kan er door beleidsmakers gezocht worden naar effectieve, passende oplossingen voor een deel van de culturele sector dat bijzonder zwaar getroffen is door de coronacrisis, en dat vooralsnog nauwelijks uitzicht heeft op verbetering.

Het onderzoek is uitgevoerd onder zzp'ers in de podiumkunsten die zijn aangesloten bij bovenstaande platformen en organisaties. De enquête liep van 18 tot 22 juni 2020 en is ingevuld door 1525 zzp'ers in de podiumkunsten. De survey geeft een goede indicatie van de problematiek die er speelt, maar wegens de hoge deelname onder musici en muzikanten niet volledig representatief voor de gehele podiumkunsten.

Inhoud

Dit rapport is opgedeeld in zes onderdelen:

- Hoofdactiviteiten
- Inkomstenderving
- Compensatie
- Perspectief
- Omscholing
- Reacties

Conclusies

ZZP'ers hebben veelal een hybride beroepspraktijk waarin de hoofdactiviteit gecombineerd wordt met gerelateerde werkzaamheden en/of werkzaamheden buiten de sector, al of niet in dienstverband.

Als gevolg van de corona-crisis is er sprake van een *gerealiseerde* inkomstenderving tot 1 juni en een *te verwachten* inkomstenderving in het komende seizoen (sept 2020-sept 2021). De gemiddelde geschatte derving per respondent, ligt in de periode maart 2020 t/m dec 2020 rond de €20.000.

63% van de respondenten heeft gebruik gemaakt van TOZO 1 waarmee een deel van de gederfde inkomsten is gecompenseerd. Voor TOZO 2 is dit percentage beduidend minder, 59% geeft aan niet (meer) in aanmerking te komen voor de steunmaatregel.

Van de ondervraagden geeft 55% aan te maken te hebben met annulering van producties/optredens en opdrachten, 39% geeft aan tot ná dec 2020 hier mee te maken te hebben. Het grootste gedeelte van de respondenten is zeer bezorgd over zijn/haar financiële situatie en heeft per september aanvullende inkomsten nodig. Voor ruim 30% is dit het geval per januari 2021.

De onzekerheid/zorgen over de toekomst leidt voor ruim 40% van de respondenten tot het gevoel genoodzaakt te zijn buiten de sector werk te vinden, terwijl het vertrouwen om hierin te slagen bij bijna 60% van de ondervraagden ontbreekt. 27% deelnemers overwegen omscholing of zijn reeds omgeschoold.

Hieronder volgen de resultaten van de zes onderdelen.

HOOFDACTIVITEITEN

De belangrijkste activiteiten van de zzp'ers in de podiumkunsten die aan het onderzoek hebben deelgenomen kunnen als volgt worden samengevat:

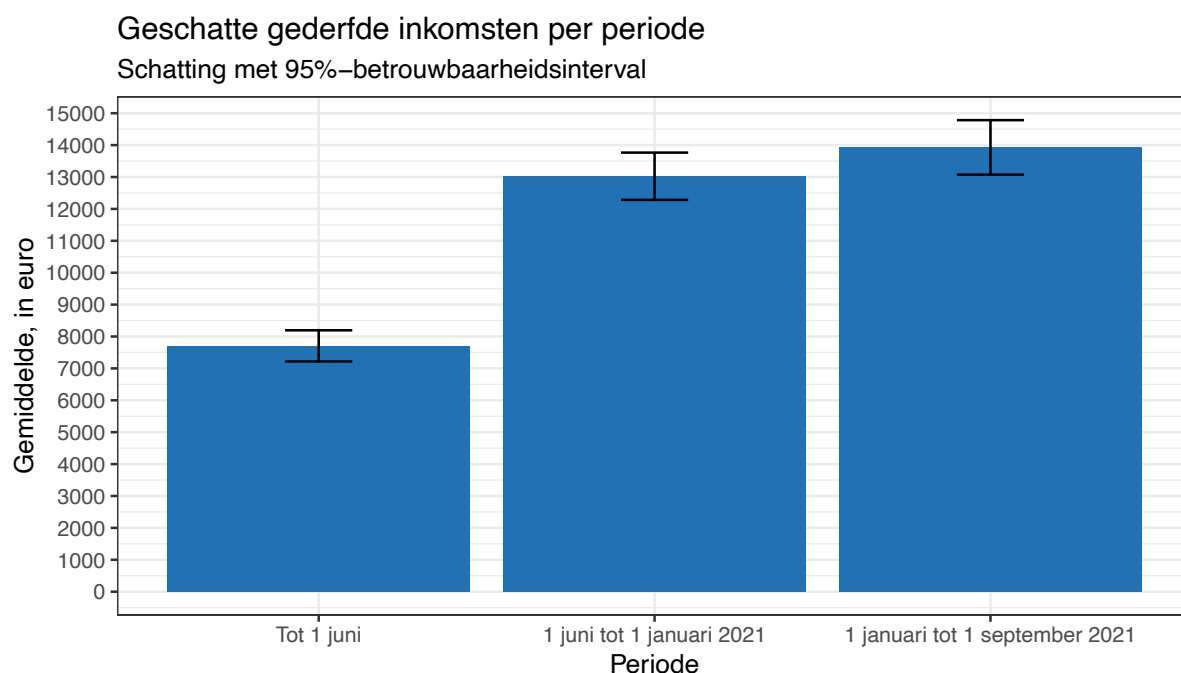
Tabel 1. *Hoofdactiviteit respondenten*

	N	%
Musicus/muzikant	926	60.7%
Maker (bijv. choreograaf, componist, schrijver, regisseur, decor/kostuumontwerper)	148	9.7%
Binnen de podiumtechniek	114	7.5%
iets anders (bijvoorbeeld circusartiest, of een combinatie van activiteiten)	95	6.2%
Binnen de organisatie/productie	94	6.2%
Acteur	77	5.0%
(Musical)artiest	37	2.4%
Danser	22	1.4%
Cabaretier	5	0.3%
Binnen de kap & grime	4	0.3%
Binnen het decor/kostuumatelier	3	0.2%
Totaal	1525	100.0%

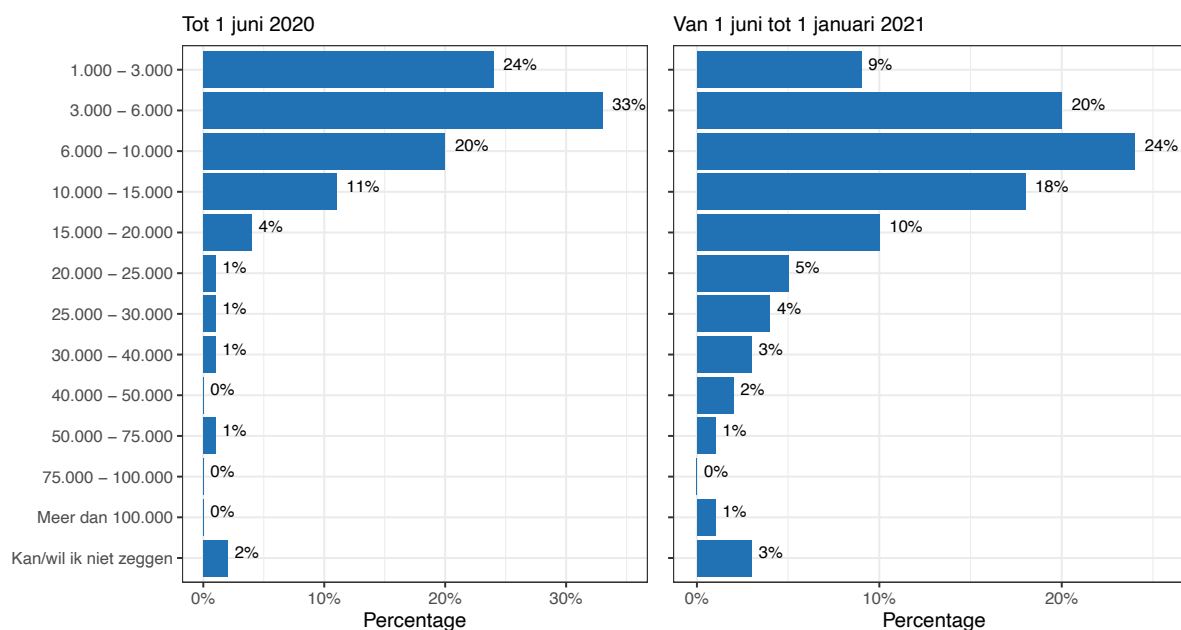
INKOMSTENDERIVING

In de enquête is aan respondenten gevraagd een schatting te maken van de inkomsten die zij hebben misgelopen vanwege annuleringen door de coronamaatregelen. Ook is gevraagd naar de inkomsten die zij verwachten mis te lopen door de voortzetting van deze maatregelen. Grafiek 1 en tabel 2 laten de schatting zien van de gemiddelde derving van inkomsten per zzp'er tot 1 juni 2020, en de verwachte inkomstenderving in het najaar van 2020 en het eerste semester van 2021.

Grafiek 1. *Geschatte gederfde inkomsten*

Grafiek 2. *Percentages netto gederfde inkomsten in categorieën (gerealiseerd en verwacht)*

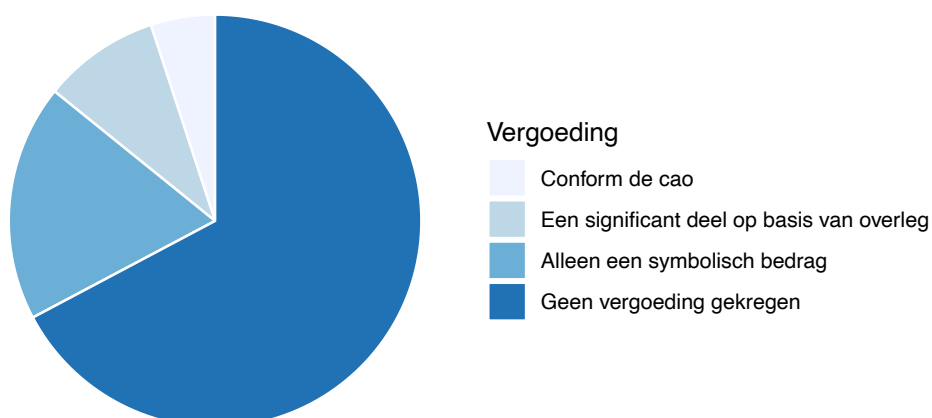
Op basis van de gegeven antwoorden is de gemiddelde te verwachten inkomstenderving vanwege de coronamaatregelen tot en met 31 december 2020, tussen de € 19.455 en € 21.913 per persoon.

Als deze wordt uitgesplitst naar hoofdactiviteit /discipline blijkt dat de gemiddelde geschatte gederfde inkomsten voor 2020 niet heel sterk verschillen.

COMPENSATIE

Allereerst is aan respondenten gevraagd in hoeverre inkomsten vanuit geannuleerde contracten zijn vergoed door opdrachtgevers. Grafiek 3 laat zien in hoeverre dit is gebeurd. 67% heeft geen enkele vergoeding gekregen.

Grafiek 3. *Vergoeding door opdrachtgevers*

MAATREGELEN

Van overheidswege is een aantal generieke maatregelen genomen om het inkomstenverlies onder zzp'ers op te vangen: TOZO 1 & 2, TOGS en TVL.

Tabel 2 laat voor TOZO 1 zien in hoeverre respondenten hier gebruik van maken en hoeveel compensatie zij (verwachten te) krijgen. Tabel 3 laat hetzelfde zien voor de TOZO 2-regeling.

Tabel 2. *Percentage gebruik TOZO 1*

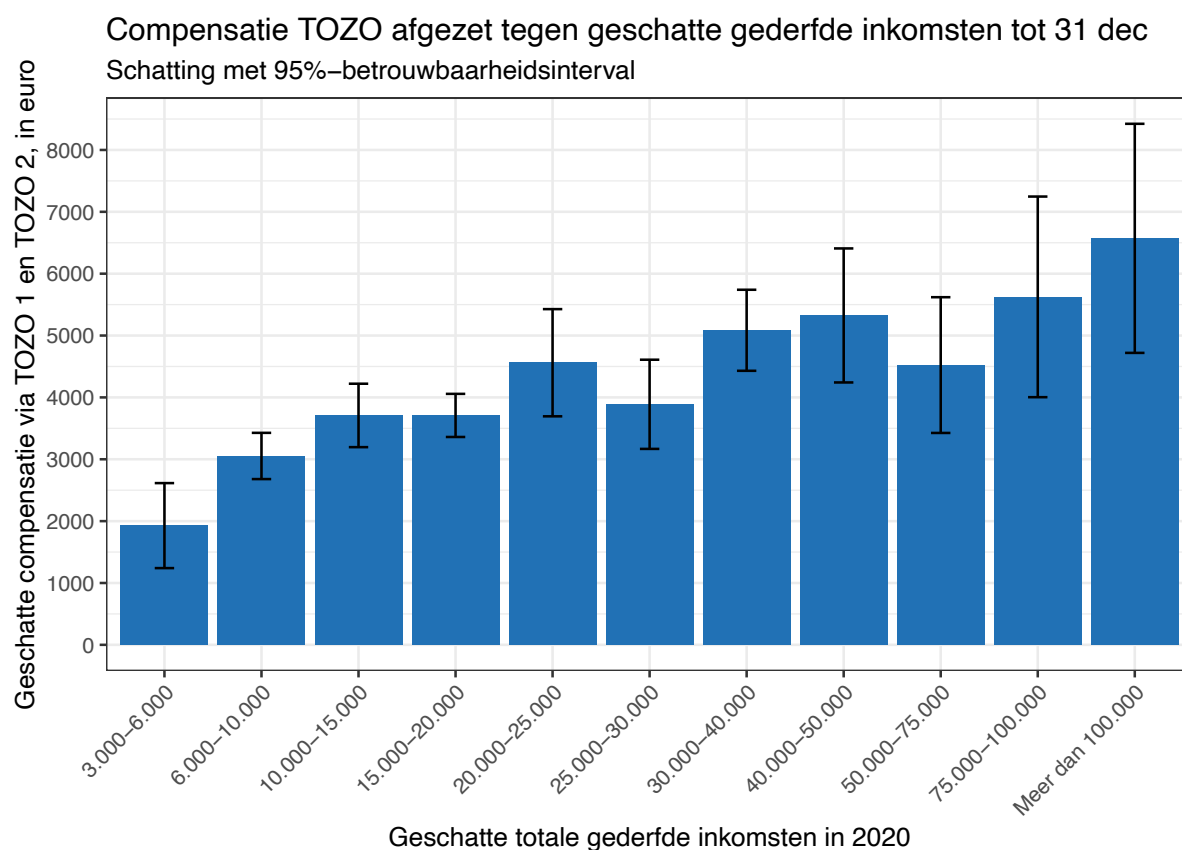
TOZO 1	
Volledige bedrag (€4500)	35%
Aanvulling tussen €3000 - €4500	7%
Aanvulling tussen €2000 - €3000	8%
Aanvulling tussen €1000 - €2000	7%
Aanvulling tussen €500 - €1000	5%
Geen recht op TOZO 1	26%
Ik zie ervan af	11%

Tabel 3. *Percentage gebruik TOZO 2*

TOZO 2	
Volledige bedrag (€6000)	10%
Aanvulling tussen €3000 - €6000	7%
Aanvulling tussen €2000 - €3000	6%
Aanvulling tussen €1000 - €2000	5%
Aanvulling tussen €500 - €1000	4%
Geen recht op TOZO 2	59%
Ik zie ervan af	9%

Om een indruk te krijgen van de mate waarin de TOZO 1- en TOZO 2-regelingen een compensatie bieden voor de gedeferde inkomsten, zijn deze twee bedragen tegen elkaar afgezet in grafiek 4. Op de x-as staan de *totale geschatte misgelopen inkomsten* over 2020, ingedeeld in categorieën. Per categorie geeft de staaf een schatting aan van in hoeverre deze inkomsten zijn of worden gecompenseerd via de TOZO-regelingen.

Grafiek 4. *Compensatie t.o.v. gedeferde inkomsten*

Tabel 4 laat zien in hoeverre er gebruik is/gaat worden gemaakt van de TOGS- en TVL-regelingen.

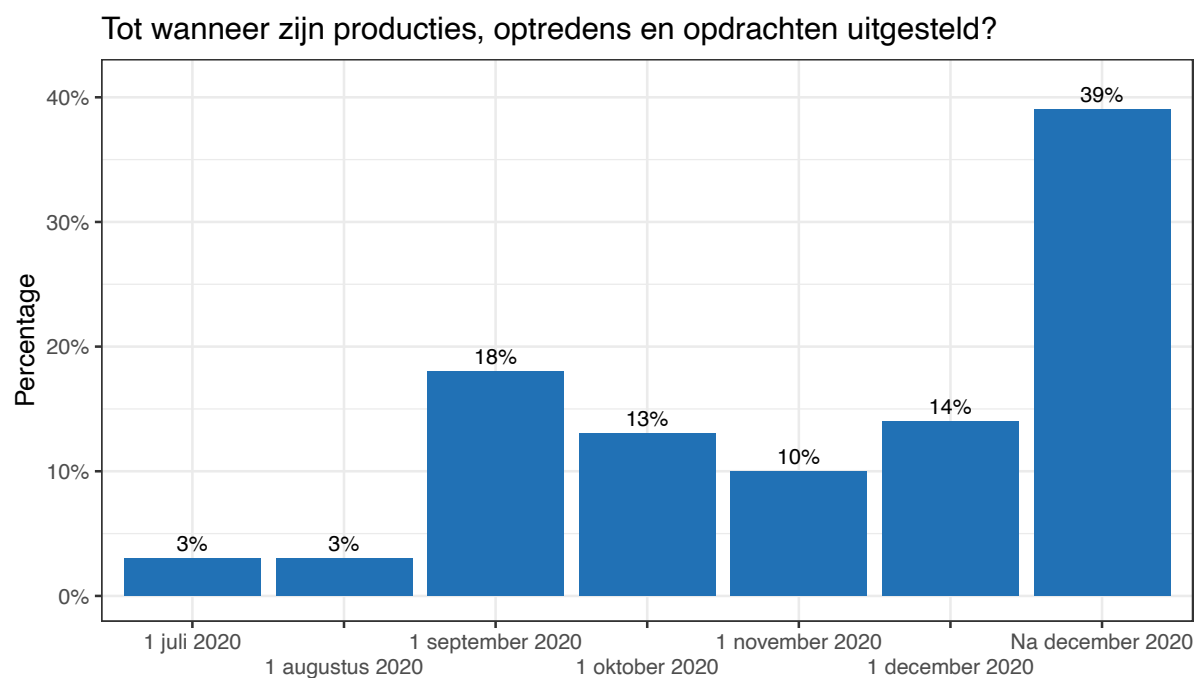
Tabel 4. *Gebruik van de TOGS- en TVL-regeling*

	TOGS-regeling	TVL-regeling
Ja	9%	3%
Nee, ik zie ervan af / heb ervan afgezien (bijv. vanwege voldoende reserves, geen zin in rompslomp of uit principiële overwegingen)	9%	4%
Nee, ik heb/had er geen recht op	62%	29%
Ik ben niet bekend met de regeling	20%	65%

PERSPECTIEF

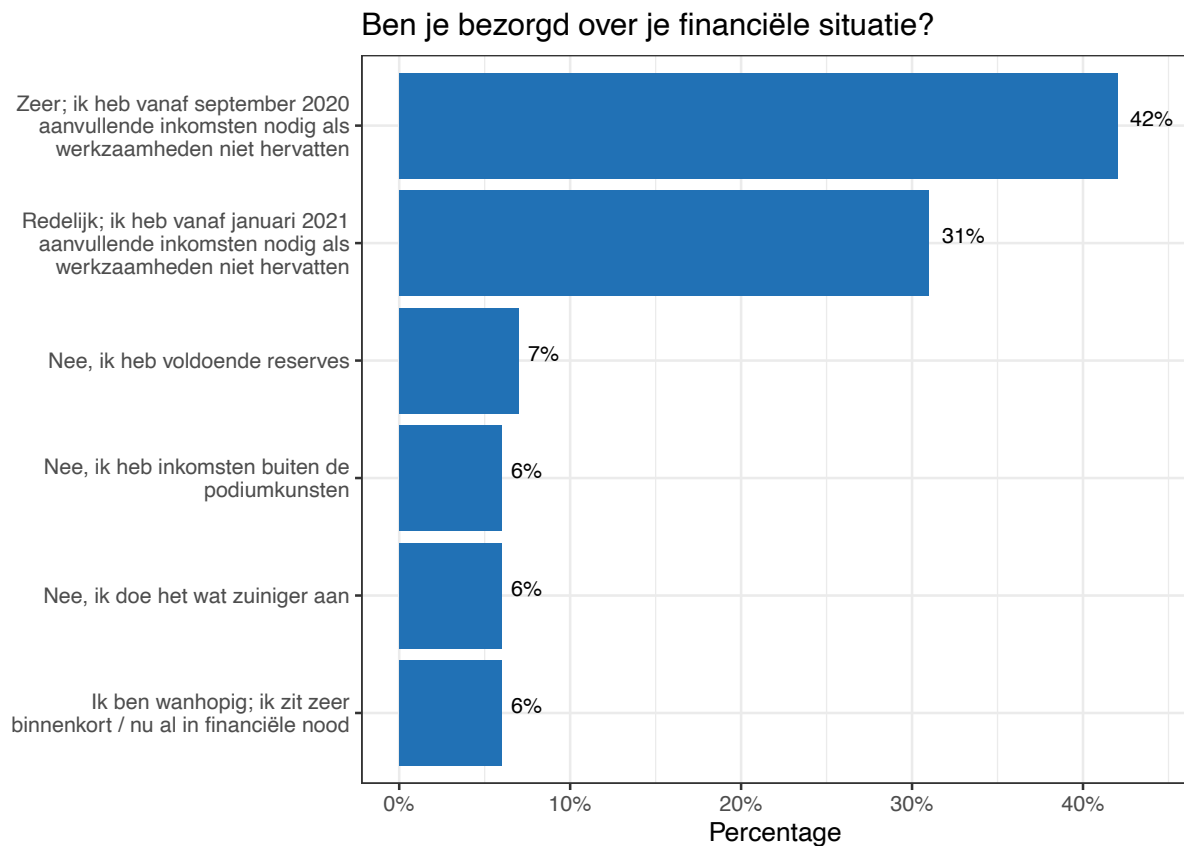
Vervolgens is aan respondenten gevraagd aan te geven tot wanneer producties, optredens en opdrachten zijn geannuleerd of uitgesteld (feitelijk, niet verwacht). Grafiek 3 geeft hier een overzicht van.

Grafiek 5. *Percentages annulering/uitstel*

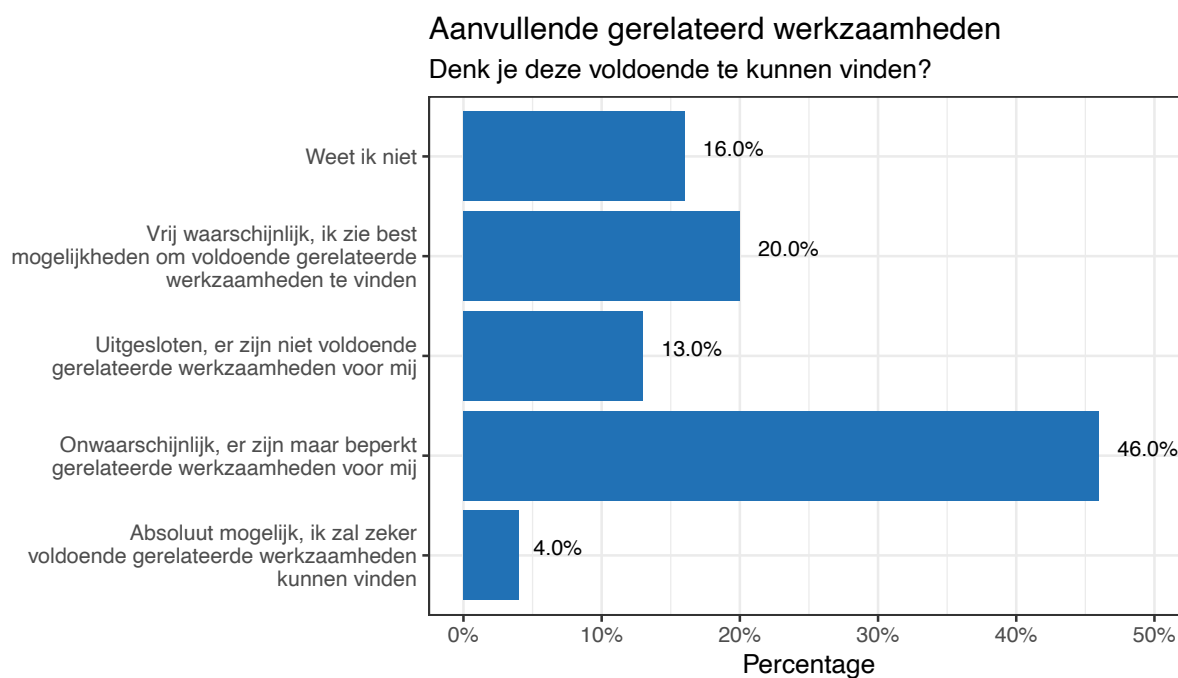
De gevolgen voor de financiële situatie zijn samengevat in grafiek 6. **Een klein deel van de zzp'ers verkeert nu in financiële nood; een groot deel zal vanaf september aanvullende inkomsten nodig hebben om zijn/haar vaste lasten te kunnen betalen.**

Grafiek 6. *Mate van bezorgdheid m.b.t. financiële situatie*

Vervolgens is aan respondenten de vraag voor gelegd in hoeverre ze verwachten *aanvullende werkzaamheden* te kunnen vinden gerelateerd aan hun *hoofdactiviteit* als zzp'er in de podiumkunsten. Grafiek 7 laat dit zien.

Grafiek 7. Verwachting t.o.v. gerelateerde werkzaamheden

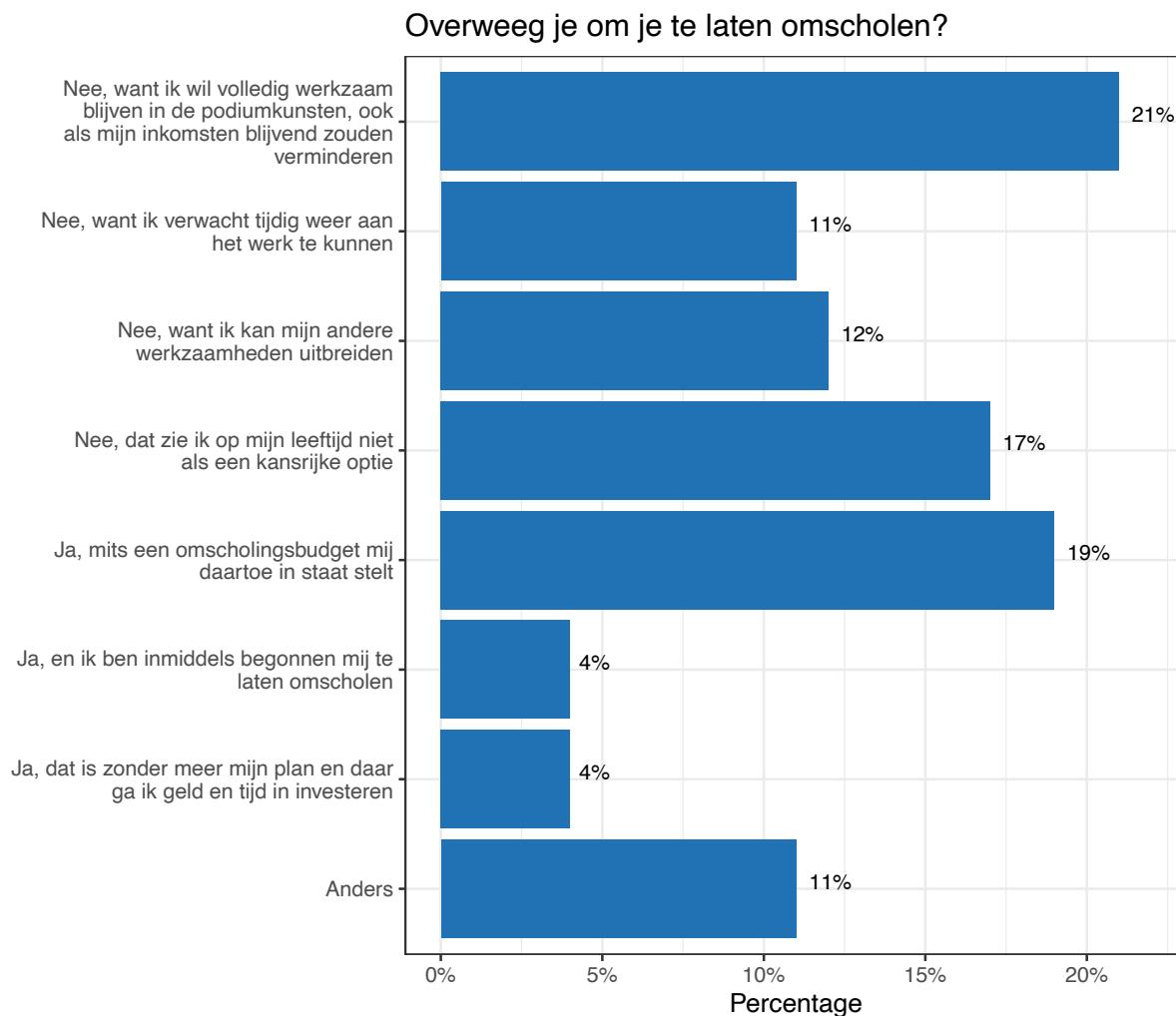

Tevens is er gevraagd naar de noodzaak om werkzaamheden buiten de podiumkunsten te vinden, of deze uit te breiden, als gevolg van de corona-crisis. **43% van de respondenten zegt zicht daar in grote mate of geheel toe genoodzaakt te zien.** Slechts 12% ziet zich daar niet toe genoodzaakt.

Gevraagd naar het vertrouwen dat men heeft om deze werkzaamheden te kunnen vinden, zegt 58% dat niet te weten, of zelfs weinig tot geen vertrouwen te hebben. 42% geeft aan hier redelijk tot veel vertrouwen in te hebben.

OMSCHOLING

Grafiek 8. *Houding t.o.v. omscholing*

Bij “anders, namelijk” hebben respondenten antwoorden gegeven als: ik heb mij al eerder omgeschoold, ik studeer nu aan het conservatorium dus dat is moeilijk, of ik kan terugvallen op andere kwalificaties voor werkzaamheden buiten de culturele sector.

Op basis van bovenstaande grafiek hecht een meerderheid van de respondenten eraan om de hoofdactiviteiten voort te zetten en is niet persé genegen om zich om te laten scholen. Desgevraagd is een grote meerderheid van de respondenten positief over de kans terug te keren naar de sector na eventuele omscholing of tijdelijke werkzaamheden elders.

REACTIES

Ten slotte is aan deelnemers de mogelijkheid geboden om opmerkingen achter te laten. Ongeveer een derde van de respondenten (ruim 500) heeft een reactie achtergelaten. Deze reacties gaan over de persoonlijke omstandigheden waar mensen zich in bevinden, onzekere toekomstperspectieven, het belang van financiële ondersteuning, over de regelgeving, omscholing, mentaal welbevinden, de TOZO, en over de enquête zelf. Een bloemlezing van interessante reacties:

"De sector bestaat overwegend uit zzper die zowel landelijk als lokaal niet op overheidssteun kunnen rekenen terwijl ze op last van de overheid thuis zitten. Steun gaat naar instellingen en medewerkers in loondienst worden tot 3x modaal gecompenseerd. Maar de kern van de sector, de makers en uitvoerders, die door de overheid in zzp schap zijn gedrukt (dit is géén keuze!) staan met lege handen. Het trickle down effect is bewezen ineffectief. Om de kunsten sector te redden moet je de individuen steunen."

"Live performance for live audiences is the life-blood of musicians. We train from a very early age as children, throughout our entire lives for this. In my case for 50 years. Putting very highly trained musicians in a situation where they may not continue their profession, and may no longer bring joy and inspiration to thousands of listeners, is not only dismal and depressing, it is also a complete waste of huge capital investment of money of governments and individuals, which normally brings big revenues. The present footage of long queues of passengers in NL huddled together for long periods waiting to get onto closely packed planes underlines the skewed financial view of 'necessary' economical activity in respect to culture, versus real, necessary health measures."

"Het omscholen wil ik vooral om een baan te vinden met goede voorwaarden en zekerheid voor een gedeelte van mijn werkweek, zodat ik bij een volgende crisis hopelijk niet opnieuw in dezelfde kwetsbare positie zit. Ik vind het ongelooflijk jammer en zuur dat het nodig is en hoop dat de politiek snel iets doet aan de bescherming van zzp'ers die daar helemaal niet voor gekozen hebben, zoals er in onze sector veel zijn."

"Ik zou dit jaar ingeschreven worden bij de KVK na een paar jaar opbouw van mijn eigen muziek lespraktijk. Toen kwam corona, en nu val ik buiten alle noodregelingen en zo'n al mijn inkomsten volledig weg gevallen ondanks dat ik kan aantonen waar mijn inkomsten zijn geweest en dat er nu ineens niets van over is. Met daarbij weg vallen van heel veel cursisten en leerlingen. Veel muziekgroepen die ik nu niet kan starten en volledig weg vallen! Triest om buiten de boot te vallen doordat slechts een kvk inschrijving ontbreekt..... Voor een uitkering kom ik ook niet in aanmerking omdat je daarvoor nog net boven bijstandsniveau zit! Kortom eerst kapot gaan en dan de bijstand in?!"

"Ik vind het confronterend om nu in te zien wat het eigenlijk betekent om freelancer/zzp'er in de podiumkunsten te zijn, de coronacrisis maakt voor mij duidelijk hoe weinig loyaliteit ik kan verwachten van opdrachtgevers waar ik op mijn beurt echt ontzettend loyaal aan was. Misschien is dit een eye-opener die we als freelancers nodig hadden, om het vanaf nu beter te gaan regelen. Maar ik vrees voor een volgende generatie freelancers die zonder deze ervaring weer in dezelfde valkuil trapt."

"Wat niet aan bod komt is de emotionele last die een hele generatie cultuurmakers in Nederland met zich meedraagt. We zijn al 15 jaar de "linkse hobbyisten" en Corona is de nekslag."

"Werken binnen de podiumkunsten is geen keuze maar een manier van leven. Natuurlijk kunnen de huidige omstandigheden ervoor zorgen dat je buiten de podiumkunsten moet werken om inkomen te vergaren, maar omscholen is eigenlijk geen optie als ik gelukkig wil blijven. Dan maar minder geld."

"Veel zzpers binnen de culturele sector zijn "gedwongen" zzpers omdat er door het beleid van de regering afgelopen jaren geen andere keus was. Ook zijn de honoraria dermate laag dat er geen mogelijkheid is om een financiële buffer op te bouwen."

"Door structurele onderbetaling van mijn werkzaamheden als succesvol musicus met goed gevulde agenda, is het in de afgelopen 20 jaar onmogelijk gebleken om voldoende buffer op te bouwen voor extreme tijden als deze. Dat deze crisis door minister Wiebes voor een deel ook als ondernemersrisico voor de zzp-er wordt gezien gaat in mijn ogen dan ook totaal niet op voor de freelance muziekwereld. Ik hoop van harte dat 'Fair Practice' de grote 'Corona-les' en het zogenaamde 'Nieuwe Normaal' is voor de overheid en iedereen die met de professionele muziekwereld te maken heeft."

Tot slot

De intentie is geweest om een aanzet te geven tot het in kaart brengen van de inkomens- en arbeidspositie van podiumkunstenaren in corona-tijden. De initiatiefnemers doen een aanbeveling voor een integrale wetenschappelijke studie waarmee deze positie van zzp'ers in de *gehele* culturele sector in beeld kan worden gebracht.

Veel dank gaat uit naar het Platform voor Freelance Musici en Jasper van de Pol van GroenLinks die dit onderzoek mede mogelijk hebben gemaakt.

Marjolein Niels en Mattijs van de Woerd,
initiatiefnemers *Survey on Stage*, juni 2020.